

Културно
наслеђе
Србије

ВИДАЦ

сатирично
хумористични
додатак ЕПОХЕ

Недеља 24. октобра 1920. год. — Број 1.

год. II.

. . . Сами себе и друг друга . . .

Б.

Ко што види сваки брат у Христу
Залуд беше молитва и пост,
Моћни другу сочинише листу,
Ми смо само служили к'о мост.

И сад они власт узеше исту,
Домаћина изигро је гост —
Трпезу је оставио чисту,
Свима нама оглодану кост . . .

Наша реч

Мислим да је сваком јасно,
Шта је жеља овог листа,
Да искрено, нейрисијрасно,
Или као бесна глиста,
Редом сваког заголица
И пружи му душу вица.

Не усне ли у тој сврси,
Биће вајде, ма и худе,
Ако бризи конце смрси
И наслеђе брижне луде.
А доста је и од „Вица“,
Ако буде смеју клица . . .

А ако се баш ко реши
И из петних жила уће
Да се никад не наслеши,
Таквога ће „Виц“ да луйне
Једним грибом жију-жица.

Ешто, што је програм „Вица“.

Прича

Госпа Маџа врло је строга према својим деци. Предратна деца, много је неједе, јер су већ одрасла да могу да појме Божју заповед: „поштуј матер своју...“ Али оно окупационо дете грдно је се кира. Несташно је до зла бога, да ли је то узрок мешавина крви или ратно време, то госпа Маџа не зна, али зна, да сваког дана мора ту своју окупационо при-

нову, и ако јој је тек пет година, окупаторски строго да избије, јер сваки час начини какву штету.

Иначе, кад госпа Маџа није у великоме послу, узме ту своју малу мезимицу, која се иначе зове Јулишка, метне је на крило, па јој прича старе приче: „Била једна баба...“ Или „Било једно дете“ или било шта било, тек испадне прича. И Јулишка све то слуша и мило јој је.

Али јутрос Јулишка уђе у госпа Перенку собу и готово плачним гласом промуца:

— Мама, хоћеш да ти причам једну причу?

— Е, ти мени? — Чуди се госпа Перена.

— Јесте. Али не смеш да се љутиш?

— Шта би се љутила?

— Прво кажи, да се нећеш љутити и да ме нећеш истући, па ћу после да причам.

— Е, па добро. Нећу те тући... Што би те тукла? —

— А ако те прича наљути?

— Неће. Ајде причај...

— Ево. Била једном... једна чаша на кујнском прозору, и... и...

— И?

— И ја сам је... разбила! — заврши причу мала Јулишка.

Недељни рапорт

Редовно ћу, с овог места,
Објавити вести јаче —
Које добро дело пресета,
Које ново зло се заче —
Све што јавно мнепе жање,
Некад више некад мање.

ФЕЛЬТОН

Попина крв

Све што један човек чини, то личи на њега, на тога човека. Како ће се један човек борити, то се може видити по томе како он пева...

То тврди велики енглески књижевник Тома Карлајл. Али то побија мали српски свештеник „поп-Тома“ из извесне варошице. Јер поп-Тома пева не може бити боље, а за борбу је права слаботиња. И да је тај поп-Томин имењак, тај велики Енглез још у животу, па слукајно упознао поп-Тому, он би свакако, у најновије издању својих дела, поправио то место: да све што један човек чини, да то мора да личи на тог дотичног човека.

Него ипак, Енглез има право. Он говори о човеку, а не о попу. И пошто се то енглеско правило не односи на поп-Тому, то је сасвим излишно било почињати њиме ову причу поповске крви.

Остављајући на страну Енглеза Тому, остајемо с нашим поп-Томом.

Поп-Тома лепо пева, то јест лепо је певао све до треће недеље поста, крстопоклоне недеље. А та је недеља пала у марту, на сам дан почетка пролећа. Да ће због поста или због пролетњег ваздуха, то ни сам поп-Тома незнам, али његов глас тада некако закрља, а песма шкрипи и искашљује се, као да долази са старе излизане грамофонске плоче. Сасвим личи на стари грамофон. А то се на вечерњијијајко приметило у песми „Господи Возвах...“ И учитељ Сима сасвим спонтано добацио је попу:

— Попе, промени иглу!

Јер учитељу се учинило као да чује грамофон, али са тупом иглицом, а зна из искуства, да се јасније чује, чим се промени игла.

— Попе, промени иглу! — довикнуо је учитељ попу и на крају вечерње, приликом песме „Буди имја Господне благословено...“

И наравно, да су се, после вечерње, поп и учитељ јако завадили. Поп је твр-

А сног сваки са же тиме
Свој ће редни број да носи,
Због пройсса из архиве,
С којим не сме да се коси.
Тако ће се увек знасти
Ко јод којим бројем пати.

1.

Број један је новост стара,
Али ред је да се каже:
Италија илућа штара
И преговор још одлаже.
И пријема шакости гору:
Предговоре преговору!

2.

Радикали нешто секли,
Па приворујаку стекли,
Пришла им је ових дана
„Медаковић“ група звана.
И сад цела јавност гледа
Ко ће код ког наћи меда.

Забелешке

Забелешке једног глумца

Сваки управник чим стекне позоришну звезду; слеп је за све своје чланове.

Редитељ мора бити као крупе на рулету; мора да пази да сви тачно играју, али он не сме играти.

Има уметничких вођа, који ни једног уметника нису извели на пут.

дио, да је промукао од назеба, а учитељ је доказивао да је ту сасвим нешто треће по среди. Сваја се ипак лепо свршила, што опет доказује да поп-Тома није у борби ни мало личио на своје певање.

Попин глас је час крхњао, час се прочишћавао; а попа је писао разне тајове; што год му ко препоручи, он то готови и попије. А сам је то и готовио и писао, јер је био удовац. Чак ни „домаћицу“ није држао. Црквењакова жена дође тако ујутру, па распреми, почисти и пропере, ако има што од попиног рубља. Иначе друга женска глава није улазила у попин стан. И многи су парохијани веровали, да је попин глас прокркљао баш зато, што је попа удовац већ десетак година. А кад се, некако баш пред свештеничку скупштину, попа сасвим изменио, сви су били уверени, да поп-Тома спрема говор о другом свештеничком браку. Та попина промена, опажала се и у цркви. Побрка се па, литургију почне са почетком вечерње: „Благословен Бог наш...“ у место са правим почетком: „Благословено царство Отца и Сина и

У свима другим позивима људи су не запослени кад их одпусте, а глумци траже да их одпусте, кад су незапослени.

Неверници

*И ма да ми душа грца
Ипак с тобом кидам везу,
Јер ши само гуташ срца
Као косић у кавезу.*

Бабин шећер

— Из окупированог Београда.

За време окупације Београда, друга београдска гимназија имала је нарочите ћаке. Управо, то су били они женски ћаци што су свршили „све школе“ и добили „књижице“. А часови предавања, нису били свакога дана, већ у одређене дане, када су све те „ученице“ долазиле на „слишавање“.

Једнога дана, скupila се читава гомила тих укњижених женскиња и чекају пред гимназијом. Све се расхеретале, баш као све да знају своју лекцију за петицу. Свака чека на прозивку и улази унутра.

У том најчеје некаква баба. Види пуно девојака, види да се ту нешто чека, да је то некакав рејон и приђе им љубопитљиво.

— Шта чекате ту? — пита баба.
— Шећер! — рече нека од њих, а све одмах потврдише смејући се:
— Шећер... Шећер!
— Зар ту дају? — пита баба.
— Дабоме. Само на књижицу.

„Свјатаго Духа...“ Али те крупне погрешке нису запажали сви парохијани. То примети учитељ и црквењак. Учитељ се подесно наслеши, а црквењак се за препасти, и уместо да отпева „мало Амин“, он развуче велико „Господи помилуј...“

Једном после побркане литургије, примајући од попе епитрахиль, црквењак се усуди да припита:

— Ама... куд се онако помете госпоји попо?
— Хе, сваки носи свој крст!.. одговари поп и изиђе из олтара. Црквењак се прекрсти због попиног крста, а никако не разуме шта му то значи. Опет се прекрсти, па одмахну главом и рече:

— Јака крв! Удовује дуго...

Најзад дође дан да поп-Тома крене у Београд на свештеничку скупштину. Сви се обрадоваше томе. Сви рачунају да ће се попа отуд вратити ведрији, док само одржи свој говор о потреби другог свештеничког брака. Испратише га радосно и пожелеше му срећан пут, а црквењак уз то још додаде:

— Ја немам књижицу... вајка се баба и таман да пође, а оне гракнуше.

— Чекај, бабо! Теби ће дати и без књижице...

И баба стаде у ред.

Кад је пустиш код лекара, баба се учтиво поклони и смеши се.

— Шта ћеш ти матора? — дрекну лекар.

— А што ако сам матора. И ја имам душу. Хоћу и ја да се осладим...

Лекар заврте главом и настави строго:

— Дај књижицу!

— Немам. Ал', кажу, да могу и без ње.

— Ама, овде само оне с књижицама долазе на преглед...

— Какав преглед?... Ја хоћу шећер!...

Најзад се објаснише. Баба поцрвени, прогунђа нешто и клисну из гимназије. Оне девојчуре кикоћу се и довикују баби.

— Положили испит, бабо? — Дадоше ли ти шећер?

А баба отпљуну и рече им нешто, што се неговори у учтивоме тону.

Тековине

*У причању неко ми је реко
И узгрдно бележим ту кажу:
"Наш је Манеж позориште стекло,
Позориште стекло је менажу."*

Мудре речи

За сва наша бурна осећања обично немамо речи, већ сузе, пољупще и шамаре.

— Попо, не замери, али види ти тамо, ако имадне неки лек против јаке крви... И оде поп-Тома.

На свештеничкој скупштини пуно свештеника. Сви вичу, протестују. Држе говоре; стављају питања... Само поп-Тома ћуту. Замислио се нешто и гледа у широка плећа онога свештеника испред себе, управо у његову извешталу мантију и у оним зеленкастим бојама налази некакве сличности са пролећем, па се чуди: како то да се мантија под старост подмлађује зеленилом?

А за то време један млађи свештеник завршује свој ватрени говор и сви му одобравају. А кад се стиша бурно одобравање поп-Тома рече своме комшији с десне стране, попу Павлу:

— Нема логике;

— Ко то каже? — зграну се поп Павле.

— Ја кажем. Јер од куд то дође да је: један пута један равно опет један, а два пута два равно четири? Јер, драги оче, и један је цифра, као што је и два цифра и кад цифру множиш истом цифром, она

Срећа се на нас прво наслеђе, па чије после — исмеје.

Брачна бурма је орден, који се добија пре домаћег крста.

Људи обично говоре о прошлој љубави, а жене о будућој.

Шала

Нема опасности

— Од како смо ушли у кафанду, онај старац непрестано у тебе пиљи? Шта мисли он?

— Ништа, драги мужићу. Он скупља мотиве за своје снове.

Није им нужда

— Дакле ваше обе кћери знају клавир. Па свирају ли што у четири руке.

— То им није нужно, јер свака има свој засебни клавир.

Једина препрека

— Докле ћеш да лењствујеш? Што не одредиш једном пут живота.

— Одредио сам, али тај пут прелази преко туђих имања...

Практично

— Ти стално оставаш у кафани до пет ујутру! Шта ће ти онда стан?

— Јер живим од тог стана. Издајем га путницима за преноћиште; од тог се прихода издржавам и плаћам стан...

— Па где ти станујеш?

— У истом стану, само преко дана.

даје извесан збир, а не исту цифру. Ето за то нема логике...

— Пст... Пст!.. виче скупштина.

Али поп-Тома не схвата да се то утишковање односи на њега, већ наставља:

— И за то један пута један треба да буде равно два...

— Ама, није реч о томе, оче Томо...

— Али ту је главна погрешка. Кад је основ математике лажан, кад је преша код јединице, какво добро и какву тачност и исправнос очекујете од десетица?

— Мир, господи! Кome се разговара нек изиђе! виче председник. — Ја сад говорим!

Поп Павле шапну поп-Томи:

— Ђутите! После ћемо о томе говорити...

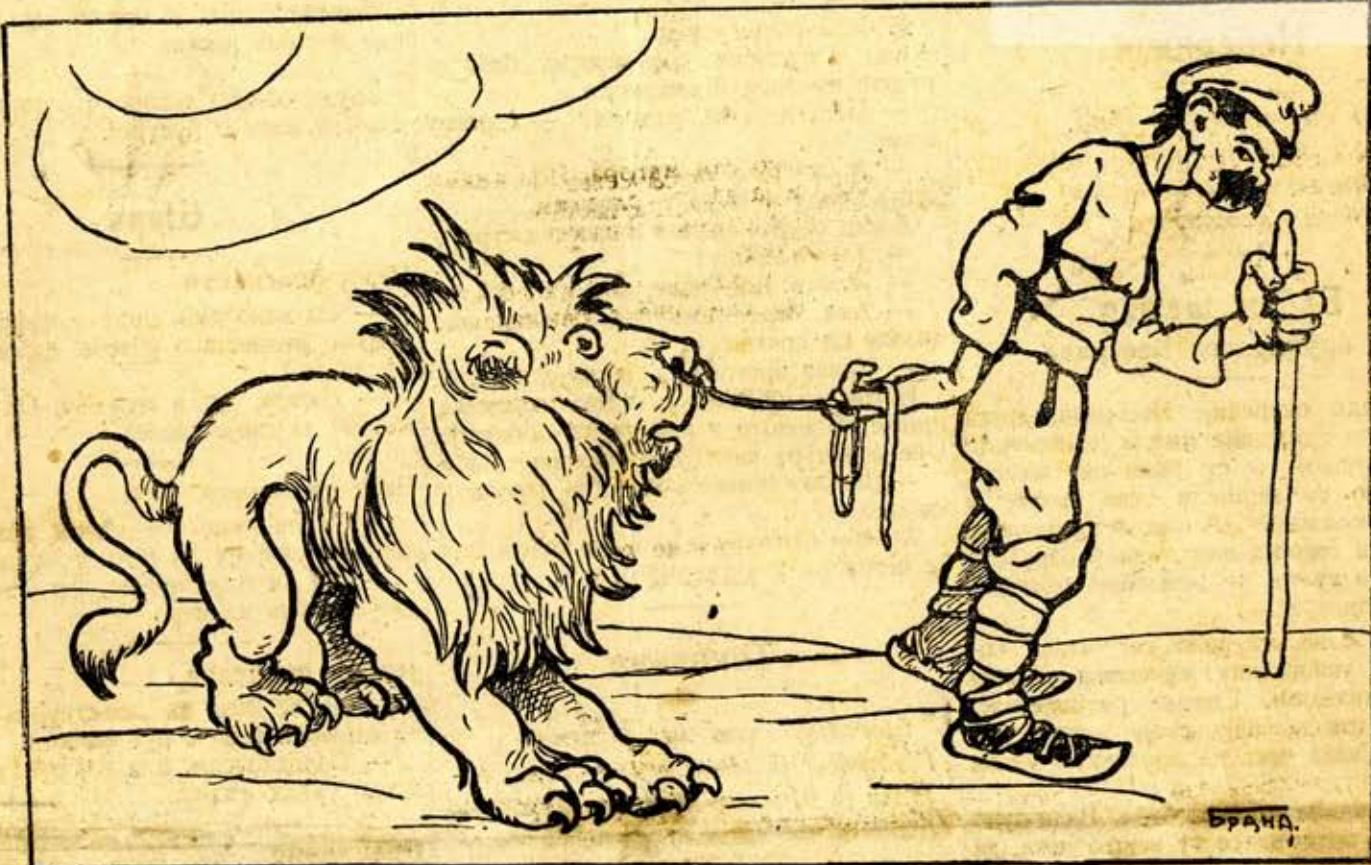
— Сад, сад. Док сам при расположењу...

— Е, онда да изиђемо у ходник...

И два попа у сред председниковога говора изиђоше из сале. Изгледало је са свим демонстративно, баш као да багателешу председника...

У ходнику се поп-Тома распричао. По-

Бугарски лав

БРАДА

Кад пропаде лажна слава
И подвале ћар кад оде,

Па сад како игру кити,
Такав ће му бакшиш бити.

Укротише свога лава
И Европом сад га воде.

бркао је тему разговара и прелази са предмета на предмет. Поп Павле се прво чудио, а после се забрину; ћути и нешто мисли; више и не чује шта му поп Тома прича. Напослетку, као више за себе, рече:

— Има и томе лека...

— Где? — пита поп-Тома.

— Има брате; данас се прегледа крв, као свако пине. Одмери се колико има гради јачине... И онда се тачно зна и какве су честице у тој крви... То, оче Тому... то, то...

И поп Павле објасни попу Томи у којој улици и који лекар испитује крв. А поп-Томи паде на ум и она црквењакова опомена о „јакој крви“, па на једном и без збогом изјури из ходника, па низ степенице оде на улицу.

После пола сата, нашао је стан онога лекара, што на граду мери крв. Без икаквог вазора ушао је унутра. Али место да каже: добар дан, он промрмља:

— Саја јест кров моја...

Лекар се насмеја и одмах пређе на ствар — ставља питања, а поп-Тома сасвим тачно одговара. Не буни се. Чак зна да се често бунио и у цркви...

— И знаете, докторе, тако ми дође, да на крштењу певам опела. Знам да не треба, али ме нешто гони, да то урадим... А по некад, ето као сад, попусти тај нагон и сасвим лепо мислим и разговарам... Иначе, окупи ме по нека мисао, некаква загонетка и мучим се да је решим... Ето, сад ми долази чудновато питање: кад се тестеришу дрва, шкрипи ли тестера или чвор?.. И сад ће тај чвор да ме мучи целога дана...

Тако прича поп-Тома, а лекар врши своју дужност. Неком нарочитом спровицом, неким вештачким комарцем, извукao је мало крви из поп-Томине вене и бацио се у испитивање.

— Јер сасвим је могуће да шкрипи чвор, јер га сече тестера, а можда шкрипи и тестера, што је наишла на чвор!?.. наставља поп-Тома решавање своје заго-

нетке. И ко зна докле би то трајало, да лекар не заврши испитивање и констатова:

— Позитив, четири крста.

— Четири крста? — чуди се поп-Тома. У мојој крви четири крста?... Ја сам мислио сваки носи само свој крст, а ја ето носим и три туђа!... Судбина... Други попови носе напрсне крстове, а ја подпране!... Ха, ха, ха!...

Насмеја се поп-Тома, плати и оде, али не у скupштину већ на воз. А кад стиже у своју варошицу, прође радосно главном улицом свима се клања, смеје се и виче:

— Четир крста позитивно!
И парохијани се радују, један другоме довикују:

— Наш попа одликован с четири крста!...

Само је црквењак сумњиво погледао у попа и прошантса:

— Јака крв...

Брана.